

**FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI JURIDICE
CENTRUL DE CERCETĂRI JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE**

**Conferința științifică anuală
DREPT ȘI ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ
Ediția a XV-a**

***„Impactul modificărilor legislative privind mecanismele juridice și
administrative de garantare a drepturilor fundamentale ale UE”***

**Annual Scientific Conference
LAW AND PUBLIC ADMINISTRATION, XV Edition,
"The impact of legislative changes on the legal and administrative
mechanisms for guaranteeing EU fundamental rights"**

26 MAI 2025

Comitetul Stiințific/ Scientific Committee

1. Prof. univ. dr. Ovidiu Puiu, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Rector
2. Conf. univ. dr. Vitalie Jitariuc, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul, Decan
3. Prof. univ. dr. Nicoleta Elena Hegheș, Universitatea Creștină ”Dimitrie Cantemir” din București
4. Prof. univ. dr. Iulian Nedelcu, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
5. Conf. univ. dr. Gheorghe Bonciu, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
6. Conf. univ. dr. Nicolae Grădinaru, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
7. Conf. univ. dr. Ion Mihalcea, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
8. Conf. univ. dr. Elvira Mihaela Pătrăuș, Universitatea din Oradea
9. Lect. univ. dr. Angelica Bratu, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
10. Lect. univ. dr. Iuliana Cebuc, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Director Departament
11. Lect. univ. dr. Simona Franguloiu, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
12. Lect. univ. dr. Alina Popescu, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
13. Lect. univ. dr. Isabela Stancea, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Prodecan
14. Lect. univ. dr. Ion Stoica, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
15. Asist. univ. dr. Daniel Paraschiv, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești

Comitetul de Organizare/ Organizing Committee

1. Conf. univ. dr. Sebastian Ene, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Președinte Senat Universitar
2. Conf. univ. dr. Cristina Șerbănică, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Prorector
3. Lect. univ. dr. Iuliana Talmaciu, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Decan
4. Lect. univ.dr. Isabela Stancea, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Prodecan
5. Lect. univ. dr. Iuliana Cebuc, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Director Departament
6. Lect. univ. dr. Gianina Negrău, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești, Director Departament
7. Conf. univ. dr. Nicolae Grădinaru, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
8. Lect. univ. dr. Simona Franguloiu, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
9. Lect. univ. dr. Raluca Lixandru, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești
10. Lect. univ. dr. Ana Maria Vasile, Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești

PROGRAMUL CONFERINȚEI/ CONFERENCE PROGRAMME

SESIUNI ÎN FORMAT FIZIC ȘI ONLINE – ora 10.00 A.M
ON-SITE AND ONLINE SESSIONS - will start at 10.00 A.M

Meeting ID: 459 722 4968

Passcode: CONFUCB

SECȚIUNILE CONFERINȚEI/ CONFERENCE SECTIONS

SECȚIUNEA 1: Drept public/ Public Law.....	4
SECȚIUNEA 2: Drept privat/ Privat Law	15
SECȚIUNEA 3: Administrație Publică/ Public Administration	20

SECȚIUNEA 1. DREPT PUBLIC/ SECTION 1. PUBLIC LAW

1. EUROPEAN UNION POLICY ON MIGRATION AND ASYLUM

Cătălin ANDRUȘ,
Director of the National College of Home Affairs,
Lucian IVAN,
Associate Professor at the National College of Home Affairs,
Alexandra IVAN,
Advisor, The National Registry Office for Classified Information

Abstract: *In 2015, the European Union faced an unprecedented crisis of irregular migrants in European history. Managing this migration phenomenon required unprecedented measures at EU level, which were also reflected in European and national legislation. This paper aims to provide a comprehensive analysis of EU legislation in the field of migration and asylum, as well as the mechanisms developed at Community level to prevent and combat illegal migration. It also aims to analyse the vulnerabilities that exist at EU level with regard to the phenomenon of illegal migration and to make concrete proposals for optimising the existing legislative framework. A challenge for EU decision-makers is to take measures, including legislative measures, to reduce illegal migration by coherently analysing the factors that generate this phenomenon and have an impact on the security of the European Union.*

Rezumat: *Uniunea Europeană s-a confruntat în anul 2015 cu o criză a migranților neregulamentari fără precedent în istoria europeană. Gestionarea acestui fenomen migraționist a impus măsuri fără precedent la nivelul UE aspect care s-a reflectat inclusiv în legislația europeană și cea a statelor părți. Această lucrare își propune o analiză comprehensivă a legislației UE în domeniul migrației și al azilului, precum și a mecanismelor elaborate la nivel comunitar pentru prevenirea și combaterea migrației ilegale. De asemenea, lucrarea își propune să analizeze vulnerabilitățile existente la nivelul UE în ceea ce privește fenomenul migrației ilegale și să realizeze propuneri concrete pentru optimizarea cadrului legislativ existent. O provocare pentru factorii decidenți ai Uniunii Europene este reprezentată de măsurile ce trebuie luate, inclusiv în plan legislativ, pentru diminuarea fenomenului migrației ilegale prin analiza coerentă a factorilor generatori ai acestui fenomen cu impact în planul securității Uniunii Europene.*

2. ONCE AGAIN ON THE JUDICIAL INDIVIDUALIZATION OF PENALTIES. THE JUDGE'S TOUCHSTONE. BETWEEN PRINCIPLES AND PRACTICE

Simona FRANGULOIU
Associate researcher at „Acad. Andrei Rădulescu” Institute of Legal Research of the Romanian Academy
Trainer at National Institute of Magistracy, Bucharest, Romania
Lecturer at the Faculty of Economic and Legal Sciences, „Constantin Brâncoveanu” University

Abstract: *Although the subject has been and continues to be widely debated in doctrine, we have yielded to the temptation to write about it ourselves, even though distinguished professors and jurists have already analyzed the institution in depth and exhaustively from a theoretical perspective, and any other ideas would merely be a repetition of those already expressed by them. Therefore, our role is limited to analyzing the reasons for the emergence of a new trend in case law and understanding its nature, and in particular whether, through case law, we are moving towards Anglo-Saxon law. In recent years, there has been a tendency for some courts to depart from the basic principles of judicial individualization of penalties, in the sense of imposing penalties that may be considered either too harsh or too lenient in relation to the offense committed and the damage caused to the social value protected by the criminal law. The reasoning given in court decisions varies depending on the judge's choice of a harsher or more lenient punishment, but in many cases there is a departure from the principles of Romanian criminal law, as well as from those established in Europe for a long time. This study aims to analyze the need to balance penalties, chosen from a diverse system, so that they correspond to the seriousness of the crime and the result produced, without losing sight of all the real circumstances of the act and the personal circumstances of the offender, as well as the principle of law according to which detention must be a last resort and that it is (or should be) imposed exclusively, in accordance with the preliminary provisions of the Criminal Code in force, only in situations where another, less intrusive measure is not possible.*

Rezumat: Deși subiectul a fost și este amplu dezbătut în doctrină, am cedat tentației de a scrie și noi, cu toate că din perspectivă teoretică iluștrii profesori și juriști au analizat în profunzime și exhaustiv instituția, orice altă idee fiind doar o preluare a ideilor exprimate de aceștia; așadar, rolul nostru se rezumă doar la analiza motivelor pentru care se conturează un reviriment jurisprudențial și a înțelegerii naturii acestuia și mai cu seamă dacă, pe cale pretoriană, ne îndreptăm către dreptul anglo-saxon.

În ultimii ani se observă o tendință a unor instanțe de judecată de îndepărtare de la principiile de bază ale individualizării judiciare a pedepsei, în sensul aplicării unor pedepse ce pot fi apreciate fie prea aspre, fie prea reduse, raportat la fapta comisă, atingerea adusă valorii sociale ocrotite prin norma penală de incriminare. Motivarea oferită în hotărârile judecătorești diferă, în funcție de opțiunea judecătorului pentru o pedeapsă mai aspră sau mai blândă, însă se poate observa în multe cazuri, o îndepărtare de la principiile școlii de drept penal român, dar și de la cele europene statornicite de multă vreme. Prezentul studiu își propune o analiză a necesității echilibrării sancțiunilor, alese ca natură dintr-un sistem diversificat și să corespundă gravității infracțiunii și rezultatului produs, fără a pierde din vedere toate circumstanțele reale ale faptei și personale ale infractorului, precum și principiul de drept conform căruia detenția trebuie să fie ultima ratio și că se dispune (sau ar trebui să se dispună) exclusiv, conform celor afirmate în Tezele prealabile ale Codului penal în vigoare doar în situațiile în care o altă măsură, mai puțin intruzivă, nu este posibilă.

3. THE EUROPEAN ARREST WARRANT AND FUNDAMENTAL RIGHTS: THE IMPACT OF RECENT LEGISLATIVE REFORM

**Andra Florentina CALU (CIOBOTARU),
„Titu Maiorescu” University, Bucharest, Romania**

Abstract: The European Arrest Warrant is one of the most important instruments of judicial cooperation in criminal matters within the European Union, based on the principles of mutual recognition and mutual trust between Member States. However, its uniform application has generated significant tensions in practice between judicial efficiency and the need to guarantee the fundamental rights of the persons concerned, in particular in the case of detention conditions, the right to a fair trial and the principle of proportionality. Thus, the paper analyses the new legislative and jurisprudential trends, their impact on the application of the European Arrest Warrant and proposes directions for an interpretation in accordance with the standards of the European Court of Human Rights and the Charter of Fundamental Rights of the European Union.

Rezumat: Mandatul european de arestare este unul dintre cele mai importante instrumente ale cooperării judiciare în materie penală în cadrul Uniunii Europene, bazat pe principiile recunoașterii reciproce și încrederii mutuale între statele membre. Cu toate acestea, aplicarea sa uniformă a generat în practică tensiuni semnificative între eficiența judiciară și necesitatea garantării drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate, mai ales în cazul condițiilor de detenție, dreptul la un proces echitabil și principiul proporționalității. Astfel lucrarea analizează noile tendințe legislative și jurisprudențiale, impactul lor asupra aplicării mandatului European de arestare și propune direcții pentru o interpretare conformă cu standardele Curții Europene a Drepturilor Omului și Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

4. THE EUROPEAN CIVIL PROTECTION MECHANISM - IMPLICATIONS FOR ROMANIA IN THE MANAGEMENT OF CRISIS SITUATIONS

**Cătălina OGANESEAN,
„Moldova State University” University of Chișinău, Republic of Moldova**

Abstract: The right to defense is a fundamental principle of criminal proceedings in the Republic of Moldova, regulated by the Constitution and the Criminal Procedure Code. According to art. 26 of the Constitution, „The right to defense is guaranteed” as an essential right of any person accused. The Criminal Procedure Code outlines how this right should be exercised and the role of the defender in criminal proceedings. Thus, the accused has the right to benefit from legal assistance throughout the criminal process, both during the criminal investigation phase and before the courts. Additionally, the suspect, the defendant, and the accused have the right to choose their defender, and in specific cases where the participation of a defender is mandatory, the court or prosecutor will appoint a lawyer ex officio. The case law of the European Court of Human Rights plays an important role in interpreting the right to defense. The Court has emphasized that the right to defense is not limited to the mere presence of a lawyer, but involves an active and effective defense. This includes the defender's access to the case file, the right to participate in the hearing of witnesses, and the possibility to propose or request evidence.

These principles have been integrated into national legislation, influencing the application of the right to defense in proceedings in the Republic of Moldova. However, the effective application of this right depends on the proper respect of the legislation and its implementation in practice. The role of the defender is essential to protect the rights of the accused,

and any procedural obstacle that limits this right may affect the fairness of the criminal trial. Therefore, it is necessary for authorities to ensure the proper implementation of legal norms to guarantee the effective exercise of the right to defense.

Rezumat: Dreptul la apărare este un principiu fundamental al procesului penal în Republica Moldova, reglementat prin Constituție și Codul de procedură penală. Conform art. 26 din Constituție, „Dreptul la apărare este garantat” ca un drept esențial al oricărei persoane acuzate. Codul de procedură penală detaliază modul în care acest drept trebuie exercitat și rolul apărătorului în procesul penal. Astfel, acuzatul are dreptul de a beneficia de asistență juridică pe tot parcursul procesului penal, atât în faza urmăririi penale, cât și în fața instanțelor de judecată. De asemenea, bănuitul, învinuitul și inculpatul au dreptul de a-și alege apărătorul, iar în cazuri specifice, în care participarea apărătorului este obligatorie, instanța sau procurorul vor desemna un avocat din oficiu. Jurisprudența CtEDO joacă un rol important în interpretarea dreptului la apărare. Curtea a subliniat că dreptul la apărare nu se limitează doar la prezența unui avocat, ci implică o apărare activă și eficientă. Acest lucru include accesul apărătorului la dosar, dreptul de a participa la audierea martorilor și posibilitatea de a propune sau solicita probe. Aceste principii au fost integrate în legislația națională, influențând aplicarea dreptului la apărare în procesele din Republica Moldova. Cu toate acestea, aplicarea efectivă a acestui drept depinde de respectarea corectă a legislației și de implementarea acestora în practică. Rolul apărătorului este esențial pentru protejarea drepturilor acuzatului, iar orice obstacol procedural care limitează acest drept poate afecta echitatea procesului penal. Astfel, este necesar ca autoritățile să asigure o implementare adecvată a normelor juridice pentru a garanta exercitarea efectivă a dreptului la apărare.

5. THE RIGHT TO PROPERTY AND MECHANISMS FOR THE RECOVERY OF CRIMINAL ASSETS IN THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: A PERSPECTIVE GROUNDED IN THE PROTECTION OF FUNDAMENTAL RIGHTS AND THE EFFECTIVENESS OF CRIMINAL JUSTICE

Petru HARMANIUC,
State University of Moldova, Republic of Moldova

Abstract: State interference with the right to property in the context of criminal proceedings represents a particularly sensitive and complex issue, as it entails the restriction of a fundamental right enshrined in both the Constitution and international treaties, including the European Convention on Human Rights. According to the jurisprudence of the European Court of Human Rights, any measure that limits the right to property such as seizure, confiscation, search, asset freezing, or the imposition of criminal fines, must meet three essential criteria: it must be prescribed by law, pursue a legitimate aim, and be proportionate to that aim. Failure to satisfy these conditions may render the measure arbitrary, thereby exposing the state to liability for the violation of fundamental rights. In the Republic of Moldova, amid an intensified campaign against organized crime and corruption, special mechanisms have been established to enable state intervention with respect to assets owned by individuals involved in criminal activity. These instruments include extended confiscation, the administration of seized assets by the Criminal Assets Recovery Agency, and other procedural measures specific to the criminal justice system. However, the implementation of such mechanisms raises serious concerns regarding their compatibility with European human rights standards. These developments give rise to a series of practical and constitutional challenges: the risk of abuse by public authorities, the difficulty of maintaining a fair balance between the public interest and individual rights, and the pressing need to align the domestic legal framework with the standards established by the European Court of Human Rights (ECtHR). Only by ensuring such a balance can the effective protection of the right to property in criminal proceedings be guaranteed. Keywords: property, criminal proceedings, criminal assets, procedural coercive measures.

Rezumat: Dreptul de proprietate și mecanismele de recuperare a bunurilor infracționale în legislația Republicii Moldova prin prisma protecției drepturilor fundamentale și eficiența luptei contra criminalității Interferențele statului cu dreptul de proprietate în cadrul procesului penal constituie o temă sensibilă și complexă, întrucât implică limitarea unui drept fundamental garantat de Constituție și de tratatele internaționale, inclusiv de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, orice măsură de limitare a dreptului de proprietate, cum ar fi sechestrul, confiscarea, percheziția, indisponibilizarea bunurilor sau aplicarea amenzilor penale, trebuie să respecte trei cerințe esențiale: să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporțională cu acel scop. În lipsa îndeplinirii acestor condiții, măsura dispusă poate fi considerată arbitrară, iar statul poate fi tras la răspundere pentru încălcarea drepturilor fundamentale. În Republica Moldova, în contextul intensificării luptei împotriva criminalității organizate și a corupției, au fost instituite mecanisme speciale care permit statului să intervină asupra bunurilor persoanelor implicate în activități infracționale. Printre aceste instrumente se numără confiscarea extinsă, administrarea bunurilor sechestrate de către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale și alte măsuri specifice procedurii penale. Totuși, aplicarea acestor mecanisme ridică întrebări privind compatibilitatea lor cu standardele europene în domeniul drepturilor omului. Se conturează, astfel, o serie de provocări practice și constituționale: riscul de abuz din partea autorităților, dificultatea menținerii unui echilibru între interesul public și drepturile individuale, precum

și necesitatea de a consolida cadrul legal intern în conformitate cu cerințele stabilite de CtEDO. Doar asigurarea acestui echilibru poate garanta protecția efectivă a dreptului de proprietate în procesul penal.

6. THE LEGAL PROFESSION BETWEEN SAFEGUARDING THE FREEDOM OF DEFENSE AND UNLAWFUL INTERFERENCE: LEGISLATIVE AND INSTITUTIONAL PERSPECTIVES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Adriana ESANU,
Tatiana VIZDOAGA,
State University of Moldova, Republica of Moldova

Abstract: The legal profession represents a fundamental component of the justice system and serves as a vital guarantee for the effective exercise of the right to defense in criminal proceedings. In a state governed by the rule of law, lawyers must be able to perform their professional duties freely, independently, and without undue pressure or fear. Nevertheless, in the Republic of Moldova, challenges related to institutional pressure, unlawful interference by prosecutorial bodies, and the absence of clear guarantees for the protection of lawyers remain pressing and problematic. On May 14, 2025, the Republic of Moldova signed the Council of Europe Convention on the Protection of the Profession of Lawyer during the meeting of foreign affairs ministers of the Council of Europe member states, held in Luxembourg. This instrument establishes specific and positive obligations for signatory states to ensure the effective protection of lawyers against any form of harassment, intimidation, or reprisal. It also guarantees the inviolability of lawyer-client confidentiality, access to case materials, freedom of expression in the course of professional activity, and professional independence. The Convention not only sets out binding legal standards and a monitoring mechanism aimed at strengthening the independence and integrity of the legal profession but also contributes to improving individuals' effective access to justice. Thus, by ensuring the effective protection of lawyers' professional rights, the Convention also promotes the protection of the rights of their clients, thereby reinforcing the rule of law within the jurisdictions of the signatory states. The criminal law dimension of protecting the status and role of the lawyer in the Republic of Moldova is explicitly enshrined in Article 303¹ of the Criminal Code, a provision introduced to enhance safeguards for professional independence and to prevent unjustified interference in the exercise of legal mandates. According to this article, any form of unauthorized interference in the activity of a lawyer or trainee lawyer, when intended to obstruct the defense or representation of a client, constitutes a criminal offense. The offense is considered aggravated when committed by an individual abusing their official position.

Rezumat: Profesia de avocat reprezintă o componentă fundamentală a sistemului de justiție și o garanție a exercitării efective a dreptului la apărare în cadrul proceselor penale. Într-un stat de drept, avocatul trebuie să își poată exercita atribuțiile profesionale liber, independent și fără presiuni sau temeri. Cu toate acestea, în Republica Moldova, provocările legate de presiunile instituționale, ingerințele nepermise ale organelor de urmărire penală și lipsa unor garanții clare pentru protecția avocatului rămân aspecte actuale și problematice. La 14 mai 2025, Republica Moldova a semnat Convenția Consiliului Europei privind protecția profesiei de avocat, în cadrul reuniunii miniștrilor afacerilor externe ai statelor membre ale Consiliului Europei, desfășurată la Luxemburg. Documentul stabilește obligații specifice și pozitive pentru statele semnatare, vizând asigurarea protecției efective a avocaților împotriva oricărei forme de hărțuire, intimidare sau represalii, precum și garantarea inviolabilității confidențialității relației avocat-client, a accesului la materialele cauzei, a libertății de exprimare în exercitarea funcției și a independenței profesionale. Convenția nu doar că instituie standarde juridice obligatorii și un mecanism de monitorizare pentru consolidarea independenței și integrității profesiei de avocat, dar contribuie și la facilitarea accesului efectiv al persoanei la justiție. Astfel, prin garantarea efectivă a drepturilor profesionale ale avocaților, se asigură implicit respectarea drepturilor beneficiarilor serviciilor juridice, contribuind la consolidarea statului de drept în jurisdicțiile statelor semnatare. Dimensiunea juridico-penală a apărării statului și funcției avocatului în Republica Moldova este consacrată expres prin art. 303¹ din Codul penal, normă introdusă în scopul întăririi garanțiilor de independență profesională și al prevenirii ingerințelor nejustificate în exercitarea mandatului de avocat. Potrivit acestui articol, constituie infracțiune orice formă de intervenție neautorizată în activitatea avocatului sau a avocatului stagiar, dacă scopul este împiedicarea exercitării atribuțiilor de apărare ori de reprezentare a clientului. Gravitatea faptei este sporită în ipoteza în care amestecul este realizat cu folosirea situației de serviciu.

7. RULE OF LAW IN EU MEMBER COUNTRIES

Iulian NEDELCU,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania

Abstract: *The state is a reality, it is present in the daily life of all citizens and is embedded in numerous areas of social activity. However, it is an abstract concept, it is a support of power and allows the distinction to be established between the rulers and the governed. Europe is in the midst of reconstruction. Here is a great hope, which will only be realized if history is taken into account: a Europe without history would be orphaned and unhappy. Time flows forward, and today is drawn from yesterday, and tomorrow is the fruit of the past. A past that should not paralyze the present, but help it to be different. The functioning and nature of the state cannot be understood without first investigating its origin and historical formation. A picture according to a nuanced historical-political analysis is often spectral, but the amplitude can change or extend, as for example in the course of a revolution. The transformation of great cultures, centers and vacuums of power, of empires and universal religions, of slavery, thinking in apocalyptic categories and the chiliastic solution are found throughout the historical process as elements of a continuity that is frequently interrupted. The law now had the task of regulating the new democratic relations, of becoming a check on arbitrariness. From now on, the rule of law is no longer just a necessity, but becomes an interference in society, a reality, a standard of the existence of the national state.*

Rezumat: *Statul este o realitate, el este prezent în viața cotidiană a tuturor cetățenilor și este încadrat în numeroase domenii ale activității sociale. Cu toate acestea este un concept abstract, este suport al puterii și permite stabilirea distincției între guvernanți și guvernați. Europa este în plină reconstrucție. Iată o mare speranță, care se va împlini numai dacă se va ține seama de istorie: o Europă fără istorie ar fi orfană și nefericită. Timpul curge înainte, iar ziua de azi se trage din cea de ieri, iar ziua de mâine este rodul trecutului. Un trecut ce nu trebuie să paralizeze prezentul, ci să-l ajute să fie diferit. Funcționarea și natura statului nu pot fi înțelese fără cercetarea în prealabil a originii și a formării sale istorice. Un tablou potrivit unei analize istorico-politice nuanțate este adeseori spectral, dar amplitudinea se poate schimba sau prelungi, ca de pildă în cursul unei revoluții. Transformarea marilor culturi, centre și viduri de putere, a imperiilor și a religiilor universale, a sclaviei, gândirea în categorii apocaliptice și soluția hiliastică se regăsesc de-a lungul procesului istoric ca elemente ale unei continuități frecvent întrerupte. Dreptului îi revenea de acum sarcina de a reglementa noile relații democratice, de a deveni o stavilă a arbitrarului. De acum statul de drept nu mai este doar o necesitate, ci devine o ingerință a societății, o realitate, un etalon al existenței statului național.*

8. REQUIREMENTS OF THE RULE OF LAW FROM THE PERSPECTIVE OF EUROPEAN UNION LAW

Paul Iulian NEDELCU
„Spiru Haret” University, Bucharest, Romania

Abstract: *The most important political and historical project after World War II, the EU brings together countries that share and jointly promote a set of common European values, among them respect for human dignity, democracy, the rule of law, fundamental rights, freedom and equality before the law, all of this, in a dynamic legal construction, but as concrete as possible in regulations. Romania's accession to the EU and, especially, the integration into the overall system that it implies, and here we refer especially to the normative and jurisprudential aspects, determines, among others, two immediate, complex and permanent consequences: on the one hand, the harmonization of national legislation in relation to European norms, privileged in application, and, on the other hand, the major influence of the case law of the European Court of Justice on the justice system in all member states. Due to the fact that at European level there are three distinct legal orders, generated by national norms, European norms and the norms contained in the European Convention, in practice situations arise when all three categories of norms are incident to the same case, between which complex and diversified relationships are established.*

Rezumat: *Cel mai important proiect politic și istoric ulterior celui de-al Doilea Război Mondial, UE reunește țări care împărtășesc și promovează împreună un set de valori europene comune, printre ele fiind respectarea demnității umane, democrația, statul de drept, drepturile fundamentale, libertatea și egalitatea în fața legii, toate acestea, într-o construcție juridică dinamică, dar cât se poate de concretă în reglementări. Aderarea României la UE și, mai ales, integrarea în ansamblul sistemului pe care aceasta îl presupune, și aici ne referim în special la aspectele normative și jurisprudențiale, determină, între altele, două consecințe imediate, complexe și permanente: pe de o parte, armonizarea legislației naționale în raport cu normele europene, privilegiate în aplicare și, pe de altă parte, influența majoră a jurisprudenței Curții de Justiție Europene asupra justiției din toate statele membre. Datorită faptului că la nivel european există trei ordini juridice distincte, generate fiind de normele naționale, normele europene și normele cuprinse în Convenția*

europăană, în practică apar situații când toate cele trei categorii de norme sunt incidente în aceeași cauză, între care se stabilesc relații complexe și diversificate.

9. THE DUTY OF PROMPTNESS AND THE PROSECUTOR'S PROCEDURAL TOOLS DURING THE CRIMINAL PROSECUTION PHASE

Adriana BEȚÎȘOR,
State University of Moldova, Republica Moldova

Abstract: *In recent decades, European judicial systems, including that of the Republic of Moldova, have faced a continuous increase in the volume of criminal cases, a phenomenon that has led to significant delays in their resolution. In this context, concern over the duration of criminal proceedings has become a matter of major importance, both in terms of safeguarding the fundamental rights of individuals involved in criminal processes and in maintaining public confidence in the punitive function of the state and the efficiency of the criminal justice system. Excessive duration of criminal investigations represents one of the most frequent criticisms directed at the functioning of the criminal justice system, being the result of a cumulative set of factors, both objective and subjective in nature. The high degree of complexity in certain criminal cases - particularly those involving economic and financial crimes, cybercrime, money laundering, banking fraud, and other transnational offenses - requires the use of advanced evidentiary procedures, such as forensic expert assessments, special investigative techniques, and international letters rogatory. While these procedural instruments are indispensable, their application inevitably leads to a prolongation of the criminal investigation process and significantly affects the principle of promptness in criminal proceedings. In this framework, it becomes evident that one of the fundamental responsibilities of the public prosecutor is to ensure the effective organization of the criminal investigation in a manner that guarantees procedural expediency, without compromising the thorough, objective, and lawful examination of all relevant circumstances of the case. Striking a fair balance between procedural efficiency and the protection of procedural rights is an essential prerequisite for the realization of a modern, equitable, and rule-of-law-compliant system of criminal justice.*

Rezumat: *În ultimele decenii, sistemele judiciare europene, inclusiv cel din Republica Moldova, s-au confruntat cu o creștere constantă a volumului de cauze penale, fapt ce a generat întârzieri semnificative în soluționarea acestora. În acest context, preocuparea pentru durata proceselor penale a devenit un subiect de maximă importanță, atât pentru garantarea drepturilor fundamentale ale persoanelor implicate în procesele penale, cât și pentru menținerea încrederii societății în inevitabilitatea atragerii la răspundere penală a celor care au comis infracțiuni. Durata excesivă a urmăririi penale constituie una dintre cele mai frecvente critici aduse funcționării sistemului de justiție penală, fiind rezultatul unei serii de factori obiectivi și subiectivi, care acționează cumulativ. Complexitatea ridicată a anumitor cauze penale, în special a celor care vizează infracțiuni economico-financiare, informatice, spălare de bani, fraude bancare și similare, impune recurgerea la procedee probatorii avansate - cum ar fi expertizele, măsurile speciale de investigații sau comisiile rogatorii internaționale. Utilizarea acestor instrumente procedurale determină, în mod inevitabil, prelungirea duratei procesului penal, influențând semnificativ celeritatea desfășurării urmăririi penale. În acest context, devine evident că una dintre cele mai importante responsabilități ale procurorului este aceea de a organiza urmărirea penală într-o manieră care să asigure celeritatea procedurii, fără a afecta cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor cauzei. Acest echilibru între eficiență și respectarea drepturilor procesuale este dificil de atins, dar esențial pentru o justiție penală modernă și echitabilă.*

10. BRIEF ASSESSMENTS ON RESPECTING HUMAN DIGNITY IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Raluca LIXANDRU,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania

Abstract: *The respect for human dignity expresses the fact that the people held criminally liable should not be subjected to inhuman and degrading treatment. On August 10, 1990, Romania acceded to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. Romania's accession to aforementioned convention created an obligation to include provisions on respect for human dignity into the domestic legislation. The importance of this principle in terms of respect for the human rights led to the insertion in the Constitution of Article 2 point 2 of the "Fundamental Rights and Freedoms": "No one shall be subjected to torture or to any other inhuman or degrading treatment or punishment." Article 3 of the European Convention on Human Rights stipulates that no one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment. This article highlights one of the fundamental values of a democratic society, a right that must not be violated, the right not to be subjected to treatment contrary to human dignity.*

Rezumat: Respectarea demnității umane exprimă faptul că persoanele trase la răspundere penală să nu fie supuse unor tratamente inumane și degradante. La data de 10 august 1990, România a aderat la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Prin aderarea României la convenția menționată s-a născut obligația inserării în legislația internă a unor dispoziții privind respectarea demnității umane. Importanța acestui principiu în ceea ce privește respectarea drepturilor omului a determinat inserarea în Constituție a art. 2 pct. 2 în cadrul „Drepturilor și libertăților fundamentale”: „Nimeni nu poate fi supus torturii și niciunui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant”. Convenția europeană a drepturilor omului, prin art. 3 stipulează că nimeni nu poate fi supus torturii, nici tratamentelor inumane sau degradante. Prin acest articol este evidențiată una dintre valorile fundamentale ale unei societăți democratice, un drept care nu trebuie să fie atins, dreptul de a nu suferi un tratament contrar demnității umane.

11. REVOCATION OF THE COOPERATION AGREEMENT IN LIGHT OF THE RECENT AMENDMENTS TO THE CRIMINAL PROCEDURE CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Iulia GHETIVU,

Doctoral School of Legal and Economic Sciences, Moldova State University, Republic of Moldova

Abstract: The cooperation agreement procedure, regulated under Title III, Chapter III, Section 2 of the Criminal Procedure Code of the Republic of Moldova, represents a special form of conducting criminal proceedings, applicable to certain categories of crimes under the jurisdiction of specialized prosecution offices, with some exceptions. Under the agreement, the accused acknowledges their guilt and actively cooperates with the criminal investigation body, particularly by providing relevant information for identifying and bringing other individuals to criminal liability. In return, the accused benefits from a reduced criminal sentence and a more favorable form of enforcement.

The procedural law stipulates strict conditions regarding the conclusion, execution, and revocation of the agreement. Thus, the Chief Prosecutor of the specialized prosecution office may unilaterally revoke the agreement before the case is submitted to court, by issuing a reasoned order for the revocation of the cooperation agreement, approved by the Prosecutor General. Revocation may occur in exhaustively regulated cases: the accused did not fulfill the conditions accepted and established in the cooperation agreement; the accused knowingly provided false or incomplete information regarding the facts described in the agreement; the information provided by the accused was not confirmed during the criminal investigation; the accused committed a serious, especially serious, or exceptionally serious crime after signing the cooperation agreement. The revocation of the cooperation agreement must be examined from the perspectives of legal grounds, conditions and reasons, the procedure for challenging the revocation decision, as well as the roles of the Prosecutor General, the prosecutor, and the defense attorney.

Rezumat: Procedura acordului de cooperare, reglementată în Titlul III, Capitolul III, Secțiunea a 2-a din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, reprezintă o formă specială de desfășurare a procesului penal, aplicabilă în raport cu anumite categorii de infracțiuni aflate în competența procuraturilor specializate, cu unele excepții. În baza acordului, învinuitul își asumă recunoașterea vinovăției și cooperează activ cu organul de urmărire penală, în special prin oferirea de informații relevante pentru identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane, iar în schimb, beneficiază de o reducere a pedepsei penale și de o formă de executare mai favorabilă.

Legea procesuală prevede condiții stricte privind încheierea, executarea și revocarea acordului. Astfel, procurorul-șef al procuraturii specializate poate revoca unilateral acordul până la transmiterea cauzei în instanță, prin emiterea unei ordonanțe motivate de revocare a acordului de cooperare, aprobată de către Procurorul General. Revocarea poate interveni în cazuri exhaustiv reglementate: învinuitul nu a îndeplinit condițiile acceptate și stabilite în acordul de cooperare; învinuitul a prezentat cu bună-știință informații false, incomplete cu privire la faptele descrise în acordul de cooperare; informația prezentată de către învinuit nu s-a confirmat în cadrul urmăririi penale; învinuitul a săvârșit o infracțiune gravă, deosebit de gravă sau excepțional de gravă după semnarea acordului de cooperare. Cercetarea revocării acordului de cooperare se impune din perspectivele premiselor legale, a condițiilor și temeiurilor, a procedurii de contestare a hotărârii de revocare, dar și a rolului pe care îl au Procurorul General, procurorul și apărătorul.

12. SOME CONSIDERATIONS ON THE GUARANTEEING AND DEFENDING HUMAN RIGHTS IN ROMANIA THROUGH FREE ACCESS TO JUSTICE

Gheorghe BONCIU,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania

Abstract: *The recognition, guarantee and protection of human rights in Romania is a necessary condition for the existence of a fully functioning democracy. The Fundamental Law lists and describes the fundamental rights and freedoms, but the difficulty begins when it comes to knowing the protection systems offered by national and international human rights law. The entire state structure, central and local, is based on the law, where the fundamental rights and freedoms of the citizen, human rights, are put in the foreground. Among the procedural guarantees that strengthen the mechanisms for the protection of human rights is the right to a trial: every person has the right to a fair, public and reasonable hearing by an independent and impartial court, established by law, which will decide either on challenges to his civil rights and obligations or on the merits of any criminal charges against him. This article seeks to discuss the effectiveness of free access to justice in guaranteeing and defending human rights in Romania.*

Rezumat: *Recunoașterea, garantarea și apărarea drepturilor omului în România sunt principii pe care se fondează societatea democratică. Legea fundamentală enumeră și descrie drepturile și libertățile fundamentale, însă dificultatea începe când este vorba de a cunoaște sistemele de protecție pe care le oferă dreptul național dar și cel internațional al drepturilor omului. Întreaga construcție statală, centrală și locală, se bazează pe lege, unde în prim-plan sunt puse drepturile și libertățile fundamentale ale cetățeanului, drepturile omului. Între garanțiile procedurale care să consolideze mecanismele de protecție a drepturilor omului se înscrie dreptul la judecată: orice persoană are dreptul la judecarea, în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil, a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligație sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală, îndreptate împotriva sa. Prezentul articol caută să aducă în discuție eficiența liberului acces la justiție în garantarea și apărarea drepturilor omului în România.*

13. THE PRINCIPLE OF CRIMINAL LEGALITY IN THE LIGHT OF EUROPEAN STANDARDS OF PROTECTION OF FUNDAMENTAL RIGHTS

Ana-Maria GHERMAN - GRIMAILO,
Academy „Ștefan cel Mare” of MIA, Republic of Moldova

Abstract: *Legality is the basic pillar of the construction of modern constitutional states. It is in this context that we set out to address this topic in this paper. At present, the legal framework is at an impasse in terms of the accessibility and predictability of criminalization rules. Thus, fundamental human rights are seriously violated and the case law of the European Court of Human Rights (ECtHR) highlights this, as there have been convictions on this ground - violation of Article 7 of the European Convention on Human Rights entitled "No punishment without law". The research will highlight the legality of criminal incrimination in the light of the case law of the European Court of Human Rights in order to exclude the possibility of a broad unfavorable interpretation of criminal law and the mischaracterization of criminal acts by the law enforcement bodies of the convicted state. The subject of the research highlights the problems that we encounter in the legislation in the chapter of criminalization of criminal acts and determines the topicality of this topic, arousing increased scientific interest.*

Rezumat: *Legalitatea este pilonul de bază al construcției statelor moderne de drept. În acest context ne-am propus să abordăm acest subiect în lucrarea de față. La momentul actual cadrul legal se află într-un impas la capitolul accesibilitate și previzibilitate a normelor de incriminare. Astfel se încalcă grav drepturile fundamentale ale omului, iar jurisprudența CtEDO vine să le scoată în evidență, existând condamnări în baza acestui temei - violarea articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului intitulat „Nici o pedeapsă fără lege”. În cadrul cercetării se va reliefa legalitatea incriminării penale prin prisma jurisprudenței CtEDO, în vederea excluderii interpretării extensive defavorabile a legii penale și calificării defectuoase a faptelor infracționale de către organele de drept ale statului condamnat. Subiectul cercetării scoate în evidență problemele pe care le întâlnim în legislație la capitolul incriminarea faptei penale și determină actualitatea acestui subiect, trezind un interes științific sporit.*

14. ETIOLOGY OF ONLINE SCAMS FROM A CRIMINOLOGICAL PERSPECTIVE

Natalia DONICA

PhD student, "Stefan cel Mare" Academy of the MAI, Republic of Moldova

Abstract: The article analyzes the transformation and proliferation of scams in the digital age, emphasizing the need for a systemic criminological approach to effectively understand and combat this phenomenon. With society's shift towards a service and information-based economy, the internet has become a fertile ground for new forms of scams, influenced by technological, economic, social and political progress. These cyber-crimes are seen as a low-risk alternative to traditional scams and are exacerbated by the increasing accessibility of technology. The article identifies general and specific causes of online scams. General causes include social vulnerabilities, economic factors, as well as political and administrative weaknesses. The specific causes of the online environment include the ingenuity of social engineering, anonymity and physical distance that reduce the perceived risk to criminals, the scalability and automation enabled by artificial intelligence, and poor digital hygiene of users. The interconnection between these causes is essential. Globalization and the cross-border nature of the internet amplify each factor, creating an environment in which criminals operate with low risk and reach a vast number of victims. The article emphasizes that the success of scams depends as much on the qualities of the perpetrators (intelligence, adaptability, unscrupulousness) as on the vulnerabilities of the victims (naivety, carelessness, greed). The phenomenon of latency is also a victimological consequence of the perceived inefficiency of the justice system. In conclusion, combating online scams requires a holistic and coordinated approach, combining advanced technological security with massive digital education, strengthening the international legal framework and addressing the underlying social and economic problems.

Rezumat: Articolul analizează transformarea și proliferarea escrocheriilor în era digitală, subliniind necesitatea unei abordări criminologice sistemice pentru a înțelege și combate eficient acest fenomen. Odată cu trecerea societății spre o economie bazată pe servicii și informație, internetul a devenit un teren fertil pentru noi forme de escrocherii, influențate de progresul tehnologic, economic, social și politic. Aceste infracțiuni cibernetice sunt considerate o alternativă cu risc scăzut față de escrocheriile tradiționale, fiind exacerbate de accesibilitatea tot mai mare a tehnologiei. Articolul identifică cauze generale și specifice ale escrocheriilor online. Printre cauzele generale se numără vulnerabilitățile sociale, factorii economici, precum și deficiențele politice și administrative. Cauzele specifice mediului online includ ingeniozitatea ingineriei sociale, anonimitatea și distanța fizică ce reduc riscul perceput de infractori, scalabilitatea și automatizarea permisă de inteligența artificială și igiena digitală deficitară a utilizatorilor. Interconexiunea dintre aceste cauze este esențială. Globalizarea și caracterul transfrontalier al internetului amplifică fiecare factor, creând un mediu în care infractorii operează cu risc redus și ating un număr vast de victime. Articolul subliniază că succesul escrocheriilor depinde atât de calitățile infractorilor (inteligență, adaptabilitate, lipsă de scrupule), cât și de vulnerabilitățile victimelor (naivitate, neatenție, lăcomie). Fenomenul latenței este, de asemenea, o consecință victimologică și a percepției ineficienței sistemului judiciar. În concluzie, combaterea escrocheriilor online necesită o abordare holistică și coordonată, care să îmbine securitatea tehnologică avansată cu educația digitală masivă, consolidarea cadrului legislativ internațional și soluționarea problemelor sociale și economice subiacente.

15. FREEDOM OF EXPRESSION AND THE RIGHT TO INFORMATION - FUNDAMENTAL HUMAN RIGHTS RECOGNIZED AT EUROPEAN AND INTERNATIONAL LEVEL

Alina POPESCU,

„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania

Abstract: Fundamental human rights are recognized at national, European and international level. Among them, freedom of expression and the right to information occupy an important place. In the current international context, there is constant concern about the expression of opinions and information from official sources. At the same time, an important question is the possibility of manipulation by expressing opinions contrary to official information, which is censored, thus limiting freedom of expression and the right to information. There are suspicions that institutional transparency is being abandoned and that information provided to the public is being distorted. The study aims to analyze the way freedom of expression and the right to information are addressed by the Council of Europe, the European Court of Human Rights, as well as by representative non-governmental organizations in this field (Reporters without Borders, Transparency International, etc.).

Rezumat: Drepturile fundamentale ale omului sunt recunoscute la nivel național, european și internațional. Printre acestea, un loc important îl ocupă libertatea de exprimare și dreptul la informație. În actualul context internațional, există o preocupare constantă privind exprimarea opiniilor și informarea din surse oficiale. Totodată, o întrebare

importantă este aceea a posibilității de manipulare, prin exprimarea unor opinii contrare informațiilor oficiale, care sunt cenzurate, limitând astfel libertatea de exprimare și dreptul la informație. Există suspiciuni de renunțare la transparența instituțională, de denaturare a informațiilor furnizate public. Studiul își propune să analizeze modul în care sunt abordate libertatea de exprimare și dreptul la informație de către Consiliul Europei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, precum și de organizațiile neguvernamentale reprezentative în acest domeniu (Reporteri fără Frontiere, Transparency International etc.)

16. SHARING OF EXECUTIVE POWER IN THE ROMANIAN CONSTITUTIONAL SYSTEM AND THE PROBLEMS ARISING IN THE RELATIONS OF THE PRESIDENT OF ROMANIA WITH THE GOVERNMENT

Ion MIHALCEA

„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești

Faculty of Management – Marketing in Economic Affairs, Rm. Vâlcea, România

Abstract: *The Constitution of Romania contains provisions that, in principle, delineate the responsibilities of the President of Romania in relation to the Government. However, from the entirety of our Constitution's regulations, it becomes clear that, although they align with the model of a political regime corresponding to a "dual executive"—a model that is reflected in many other modern constitutions—they do not faithfully represent the essence of this model. Instead, they provide a more nuanced form that reveals the constituent legislator's preference for a hybrid type of political regime that combines the presidential model with the parliamentary one. This solution chosen by the constituent legislator has generated, in practice, a series of disputes regarding the exercise of constitutional competencies by the President of Romania in conjunction with those exercised by the Government. Political and legal disputes on this subject are also fueled by the establishment in specialized language of the phrase "head of state," which, although not explicitly found in the content of the Constitution it is accepted as a de facto reality. Of course, we cannot expect it to produce a legislative clarification in the short term, given the complexity of the procedure for amending the Constitution, but we can think about the appropriate reaction of the authorities, especially the Constitutional Court, particularly since such a clarification of the position of the President of Romania would be useful not only in relation to the Government (within the executive power) but also in relation to Parliament and the judiciary.*

In the current endeavor, the research is limited only to the part of the issue concerning the sharing of constitutional competencies of the President of Romania in relation to those of the Government.

Rezumat: *Constituția României conține dispoziții care, în principiu delimitează atribuțiile Președintelui României în raporturile sale cu Guvernul. Din ansamblul reglementărilor Constituției noastre reiese însă că, deși ele se apropie de modelul de regim politic ce corespunde "executivului bicefal", model care este transpus în multe alte constituții moderne, nu redau în mod fidel conținutul acestui model, ci o formă mai nuanțată care devolează predilecția legiuitorului constituant către un tip de regim politic hibrid, ce combină modelul de regim politic prezidențial cu cel parlamentar. Această soluție pentru care a optat legiuitorul constituant a generat în practică o serie de dispute legate de exercitarea competențelor constituționale de către Președintele României în concurs cu cele exercitate de Guvern. Disputele politice și juridice pe această temă sunt alimentate și de consacrarea în limbajul de specialitate a sintagmei "șeful statului" care deși nu regăsește expressis verbis în conținutul Constituției, este acceptată ca o realitate de facto. Desigur că nu ne putem aștepta ca pe termen scurt să producă o clarificare legislativă, dată fiind complexitatea procedurii de modificare a Constituției, dar putem să ne gândim la reacția adecvată a autorităților, îndeosebi a Curții Constituționale, cu atât mai mult cu cât o asemenea clarificare a poziției Președintelui României ar fi utilă nu doar în raporturile sale cu Guvernul (înăuntrul puterii executive), ci și în raporturile cu Parlamentul și cu puterea judecătorească. În actualul demers cercetarea se restrânge doar la partea problemei care vizează partajarea competențelor constituționale ale Președintelui României în raport cu cele ale Guvernului.*

17. CRIMINOGENIC FACTORS OF INFORMATION FRAUD – CONCEPTUAL APPROACHES AND CHARACTERIZATION

Radion COJOCARU,

„Dunărea de Jos” University, Galati, Romania

Natalia DONICA,

PhD student, „Stefan cel Mare” Academy of the MAI, Republic of Moldova

Abstract: *In this study the authors approach the causality of information fraud through the prism of capitalizing on the explanatory function of criminological science, identifying exogenous criminogenic factors and specific endogenous*

factors. Lack of a special preventive strategy, lack of digital education, social engineering not adapted to the digital environment, administrative vulnerabilities and law enforcement mechanisms, technical vulnerabilities and uncontrolled development of artificial intelligence, social isolation, anonymity and physical distance, psychological pressures, etc., are specific criminogenic factors which interact to generate and facilitate the perpetration of computer fraud. Globalization and the cross-border nature of cybercrime amplify the interaction between these factors, creating environments conducive to the manifestation and amplification of cyber fraud. In this context, the factors that determine the latency of cyber fraud have also been identified, which makes it impossible to apply measures to deter such criminal conduct. Prospectively, by taking into account the findings, conclusions and scientific results promoted in this study, the prevention of computer fraud will be made more effective by applying preventive measures on specific criminogenic factors.

Rezumat: În acest studiu autorii abordează cauzalitatea fraudelor informaționale prin prisma valorificării funcției explicative a științei criminologice, identificând factorii criminogeni exogeni și factori endogeni specifici. Lipsa unei strategii speciale preventive, lipsa educației digitale, ingineria socială neadaptată mediului digital, vulnerabilitățile administrative și mecanismele de aplicare a legislației, vulnerabilitățile tehnice și dezvoltarea necontrolată a inteligenței artificiale, izolarea socială, anonimitatea și distanța fizică, presiunile psihologice etc., constituie factori criminogeni specifici care prin interacțiune generează și facilitează săvârșirea fraudelor informatice. Globalizarea și caracterul transfrontalier al criminalității informatice amplifică interacțiunea dintre acești factori, creând medii propice de manifestare și amplificare a fraudelor informatice. În context, au fost relevați și factorii care determină latența fraudelor informatice, latența care face imposibilă aplicarea măsurilor de descurajare a acestor conduite infracționale. Prospectiv, prin luarea în considerare a constatărilor, concluziilor și rezultatelor științifice promovate în acest studiu va fi eficientizată activitatea preventivă a fraudelor informatice prin aplicarea predilectă a măsurilor preventive asupra factorilor criminogeni specifici.

18. THE EUROPEAN ARREST WARRANT AND FUNDAMENTAL RIGHTS: THE IMPACT OF RECENT LEGISLATIVE REFORM

Andra Florentina CALU (CIOBOTARU),
“Titu Maiorescu” University, Bucharest, Romania

Abstract: The European Arrest Warrant is one of the most important instruments of judicial cooperation in criminal matters within the European Union, based on the principles of mutual recognition and mutual trust between member states. The recent legislative reform, driven by initiatives of the European Commission and relevant case law, seeks to balance the efficiency of judicial cooperation with the protection of fundamental guarantees. However, its uniform application has generated significant tensions in practice between judicial efficiency and the necessity to guarantee the fundamental rights of the persons concerned, especially regarding detention conditions, the right to a fair trial, and the principle of proportionality. This paper analyzes recent legislative and jurisprudential trends, their impact on the application of the European Arrest Warrant, and proposes directions for interpretation in compliance with the standards of the European Convention on Human Rights (ECHR) and the Charter of Fundamental Rights of the EU.

Rezumat: Mandatul european de arestare este unul dintre cele mai importante instrumente ale cooperării judiciare în materie penală în cadrul Uniunii Europene, bazat pe principiile recunoașterii reciproce și încrederii mutuale între statele membre, având la bază. Reforma legislativă recentă prin inițiative ale Comisiei Europene și jurisprudența ce propun un echilibru între eficiența cooperării judiciare și protejarea garanțiilor fundamentale. Cu toate acestea, aplicarea sa uniformă a generat în practică tensiuni semnificative între eficiența judiciară și necesitatea garantării drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate, în special în ceea ce privește condițiile de detenție, dreptul la un proces echitabil și principiul proporționalității. Lucrarea analizează noile tendințe legislative și jurisprudențiale, impactul lor asupra aplicării mandatului European de arestare și propune direcții pentru o interpretare conformă cu standardele CEDO și Carta drepturilor fundamentale a UE.

SECȚIUNEA 2. DREPT PRIVAT/ SECTION 2. PRIVAT LAW

1. CIVIL LAW RULES VIEWED FROM THE PERSPECTIVE OF THE ACCESSION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA TO THE EUROPEAN UNION

Iurie MIHALACHE,
„Constantin Stere” University of European Political and Economic Studies, Republic of Moldova

Abstract: *The sources of civil law represent the forms of expression of legal norms within the civil law system, that is, the way in which the state power establishes or recognizes legal norms in the process of creating law. The legislation of the Republic of Moldova consists of: a) the Constitution; b) laws and decisions of the Parliament; c) decrees of the President; d) decisions and ordinances of the Government; e) normative acts of the specialized central public administration authorities; f) normative acts of autonomous public authorities; g) normative acts of the authorities of autonomous territorial units with special legal status; h) normative acts of local public administration authorities. An important role in the system of sources of law is played by international treaties to which the Republic of Moldova is a party. Article 4 of the Constitution states that, if there is a discrepancy between the covenants and treaties on fundamental human rights to which the Republic of Moldova is a party and its domestic laws, international regulations shall have priority. This constitutional provision imposes the assertion that international treaties are sources of law. While Article 4 of the Constitution refers generally to international treaties, Article 8 of the Civil Code of the Republic of Moldova refers to international treaties regulating civil legal relations, stipulating that, if the international treaty to which the Republic of Moldova is a party establishes provisions other than those provided for by civil legislation, the provisions of the international treaty shall apply. In order to become law, the international treaty must be ratified by law, promulgated by the President of the Republic of Moldova. After ratification and promulgation, the international treaty acquires the force of law and shall be applied.*

Rezumat: *Izvoarele dreptului civil reprezintă formele de exprimare a normelor juridice în cadrul sistemului de drept civil, adică modalitatea de instituire sau recunoaștere de către puterea de stat a normelor juridice în procesul de creare a dreptului. Legislația Republicii Moldova este constituită din: a) Constituție; b) legile și hotărârile Parlamentului; c) decretele Președintelui; d) hotărârile și ordonanțele Guvernului; e) actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate; f) actele normative ale autorităților publice autonome; g) actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special; h) actele normative ale autorităților administrației publice locale. Un rol important în sistemul izvoarelor de drept îl manifestă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Articolul 4 din Constituție dispune că, dacă există neconcordanță între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale. Această prevedere constituțională impune afirmația că tratatele internaționale sunt izvoare ale dreptului. În timp ce articolul 4 din Constituție se referă în genere la tratatele internaționale, articolul 8 din Codul civil al Republicii Moldova se referă la tratatele internaționale care reglementează raporturile juridice civile, dispunând că, dacă în tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte dispoziții decât cele prevăzute de legislația civilă, se aplică dispozițiile tratatului internațional. Ca să devină lege, tratatul internațional trebuie ratificat prin lege, promulgat de Președintele Republicii Moldova. După ratificare și promulgare, tratatul internațional dobândește puterea de lege și urmează a fi aplicat.*

2. NEW TRENDS REGARDING THE ELECTRONIC FORM OF LEGAL ACTS (REPUBLIC OF MOLDOVA)

Iurie MIHALACHE,
„Constantin Stere” University of European Political and Economic Studies, Republic of Moldova

Abstract: *Along with the technological progress, there was an imminent need to find solutions to individualize people in the online environment. Thus, the electronic signature took off, which, on the one hand, was equal to the legal power of the holographic signature, but, at the same time, a competition between these two types of signatures was generated. The regulatory framework for legal documents in electronic form consists of: Civil Code of the Republic of Moldova, no. 1107 of 06.06.2002, Law No. 124 of 19/05/2022 regarding electronic identification and trust services (in the past, it was Law No. 91 of 27/06/2014 regarding electronic signature and electronic document, Repealed), Law No. 284 of 22-07-2004 regarding information society services (in the past it was the Law on electronic commerce, which changed its name). Currently, in the Republic of Moldova, the electronic signature is recognized on its territory and, with some*

exceptions, abroad. Unfortunately, we note a lack of recognition in other countries of the electronic signature issued by local authorities, which limits the entrepreneurial environment, natural/legal persons. The types of electronic signature are: electronic signature on USB token, issued by the Information Technology and Cyber Security Service (STISC), mobile electronic signature from the mobile phone operator, electronic identity card issued by the Public Services Agency (ASP), MobiSign mobile application free of charge. The legal regulation of the settlement of disputes arising from electronic legal documents in the Republic of Moldova does not have a separate regulation, being left either to the discretion of the parties to regulate this aspect in the contract, referring to the general provisions applicable to any dispute, or to the alternative methods of settlement of the dispute, but in this case it must be expressly regulated by the parties through a separate clause or convention.

Rezumat: Odată cu progresul tehnologic, a apărut necesitatea iminentă de a găsi soluții pentru individualizarea persoanelor în mediul online. Astfel, a luat avânt semnătura electronică, care, pe de o parte, este egală ca putere juridică cu semnătura olograf, dar în același timp, s-a generat o concurență între aceste două tipuri de semnături. Cadrul de reglementare pentru documentele juridice în formă electronică este format din: Codul Civil al Republicii Moldova, nr. 1107 din 06.06.2002, Legea nr. 124 din 19/05/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere (în trecut, era Legea nr. 91 din 27/06/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, Abrogată), Legea nr. 284 din 22/07/2004 privind serviciile societății informaționale (în trecut, era Legea privind comerțul electronic, care și-a schimbat denumirea). În prezent, în Republica Moldova, semnătura electronică este recunoscută pe teritoriul țării și, cu unele excepții, în străinătate. Din păcate, observăm o lipsă de recunoaștere în alte țări a semnăturii electronice emise de autoritățile din Republica Moldova, ceea ce limitează activitatea mediului de afaceri, inclusiv persoanele fizice/juridice. Tipurile de semnătură electronică sunt: semnătura electronică pe token USB, emisă de Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC), semnătura electronică mobilă de la operatorul de telefonie mobilă, carte de identitate electronică emisă de Agenția Servicii Publice (ASP), aplicația mobilă MobiSign gratuită. Reglementarea juridică a soluționării litigiilor care decurg din actele juridice electronice în Republica Moldova nu are o reglementare separată, fiind lăsată fie la discreția părților să reglementeze acest aspect în contract, cu referire la prevederile generale aplicabile oricărui litigiu, fie la metodele alternative de soluționare a litigiului, dar în acest caz trebuie reglementată expres de către părți printr-o clauză sau convenție separată.

3. PRACTICAL ASPECTS OF OCCUPATIONAL SAFETY

Isabela STANCEA,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania

Abstract: Any workplace, as defined by law, must guarantee the safety and health of employees. However, there are aspects in the framework law on occupational safety and health that, being unclear, determine its uneven application by practitioners in the field. Thus, if we refer only to the dangerous incident, this is an identifiable event, such as an explosion, fire, breakdown, technical accident, major emissions of noxious substances, resulting from the malfunction of an activity or work equipment or/and from the inappropriate behavior of the human factor that did not affect the workers, but could have. Therefore, if the event does not involve work equipment or the malfunction of an activity, is this event no longer dangerous for workers?

Also, the legislator does not clearly state whether the human factor belongs to the internal or external environment, leaving it to the discretion of practitioners, on a case-by-case basis.

Rezumat: Orice loc de muncă, așa cum este definit de lege, trebuie să garanteze securitatea și sănătatea salariaților. Există însă, în legea cadru a securității și sănătății în muncă, aspecte care, nefiind clarificate, determină o aplicare neuniformă a acesteia de către practicienii din domeniu. Astfel, dacă ne referim doar la incidentul periculos, acesta este un eveniment identificabil, cum ar fi explozia, incendiul, avaria, accidentul tehnic, emisiile majore de noxe, rezultat din disfuncționalitatea unei activități sau a unui echipament de muncă sau/și din comportamentul neadecvat al factorului uman care nu a afectat lucrătorii, dar ar fi fost posibil. Prin urmare, dacă în eveniment nu este implicat un echipament de muncă și nici disfuncționalitatea unei activități, acest eveniment nu mai este periculos pentru lucrători? De asemenea, legiuitorul nu statuează clar dacă factorul uman aparține mediului intern sau extern, lăsând la aprecierea practicienilor, de la caz la caz.

4. CRIMINAL PECULIARITIES IN PREVENTING MONEY LAUNDERING IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: PROBLEMS AND FUTURE SOLUTIONS

Daniela SOIMU,
AML/CFT Division, National Bank of Moldova,
PhD student „Ștefan cel Mare” Academy, Republic of Moldova

Abstract: Preventing money laundering in the Republic of Moldova is essential to national criminal policy and international commitments to fighting economic and financial crime. Some of the current problems that hinder the process of preventing and combating money laundering include restrictive interpretation of the crime; lack of clear provisions on the criminal liability of legal persons, despite it being regulated; treatment of money laundering as an underlying offense, rather than investigating it separately (difficulties in applying the principle of autonomy of the offense); and low judicial efficiency, with few final criminal sentences. Due to these deficiencies, hypotheses have been formulated regarding the revision of the regulatory framework in line with international and European standards, as well as guidelines on institutional strengthening, raising awareness, and education in this area. A multidimensional approach could constitute an effective system for preventing and combating this crime.

Rezumat: Prevenirea infracțiunii de spălare de bani în Republica Moldova este o componentă esențială a politicii penale naționale și a angajamentelor internaționale asumate în lupta împotriva criminalității economico-financiare. Interpretarea restrictivă a infracțiunii de spălarea banilor; lipsa unor prevederi clare privind responsabilitatea penală a persoanelor juridice în practică, deși aceasta este reglementată; tratarea infracțiunii de spălarea banilor ca una subiacentă și nu investigată separat (dificultăți în aplicarea principiului autonomiei infracțiunii); eficiența judiciară scăzută cu puține sentințe penale definitive, sunt unele dintre problemele actuale care îngreunează procesul de prevenire și combatere a spălării banilor. În rezultatul acestor componente deficitare, au formulate anumite ipoteze de dezvoltare cu referire la revizuirea cadrului normativ în conformitate cu standardele internaționale și cadrul european recent modernizat în materie, linii directoare privind consolidarea instituțională și viziuni privind sporirea conștientizării și educației în domeniu. Abordarea multidimensională poate constitui un sistem eficient de prevenire și combatere a acestui flagel.

5. ELEMENTS OF COMPARATIVE LAW REGARDING FORMAL SOURCES

Daniel - Ștefan PARASCHIV,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania

Abstract: The legal systems belonging to the majority of the world's states are grouped within several legal families, such as the Romano-Germanic legal system - of which the Romanian law system is also a part - the Anglo-Saxon legal system, Muslim law and customary law. Apart from these nations, there are also states that have a mixed legal system, which means that it is based on a combination of two or sometimes more formal, main sources of law.

Rezumat: Sistemele juridice aparținând majorității statelor lumii sunt grupate în cadrul mai multor familii juridice, cum ar fi sistemul juridic romano-germanic – din care face parte și sistemul dreptului român – sistemul juridic anglo-saxon, dreptul musulman cât și dreptul cutumiar. În afara acestor națiuni, există și state care au un sistem juridic mixt, ceea ce înseamnă că acesta are la bază o combinație între două sau, uneori, mai multe izvoare formale, principale, ale dreptului.

6. CONSIDERATIONS REGARDING THE PRIVACY AND PROTECTION OF PERSONAL DATA IN THE CONTEXT OF CREATING THE EUROPEAN HEALTH DATA SPACE

Iuliana - Maria CEBUC,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Management – Marketing in Economic Affairs, RM. Vâlcea, Romania

Abstract: Health represents an essential element of people's wellbeing; consequently, ensuring the right to health represents a priority for policies developed at EU level. EU Regulation 2025/327 on the European Health Data Space establishes an innovative legal and technical framework, creating a common platform for storing this category of data. As such, the Regulation seeks to enhance individuals' control over their own medical data and records by allowing them to

access, control and share these with healthcare professionals even across borders, thereby simultaneously facilitating patients' access to medical treatment. Additionally, the European Health Data Space will enable the secondary use of health data for research, innovation, policymaking, and regulatory activities. To strike a balance between leveraging the scientific potential of data and protecting fundamental rights, the secondary use of data is safeguarded by strict rules. Starting from an analysis of the concept of medical data, this article examines the legal tools and mechanisms established to enable the secondary use of health data, including issues related to patient consent, aspects left to the discretion of Member States, and cross-border data transfers.

Rezumat: Sănătatea constituie un factor esențial pentru bunăstarea oamenilor și în acest context, asigurarea dreptului la sănătate reprezintă o prioritate pentru politicile elaborate la nivelul Uniunii Europene. Regulamentul UE 2025/327 privind Spațiul European al Datelor privind Sănătatea instituie un cadru juridic și tehnic inovator, stabilind o platformă comună pentru stocarea acestui tip de date. Astfel, Regulamentul urmărește să crească controlul persoanelor asupra dosarului medical propriu, permițându-le să îl acceseze, controleze și partajeze cu cadrele medicale chiar și la nivel transfrontalier, facilitând concomitent accesul pacienților la tratament medical. De asemenea, Spațiul va permite utilizarea secundară a datelor privind sănătatea pentru cercetare, inovare, elaborarea de politici publice și activități de reglementare. Pentru a asigura echilibrul dintre valorificarea potențialului științific al datelor și protejarea drepturilor fundamentale, utilizarea secundară a datelor este protejată de reguli stricte. Pornind de la analiza conceptului de date medicale, prezentul articol examinează instrumentele și mecanismele juridice create pentru a permite utilizarea secundară a datelor de sănătate, inclusiv aspecte legate de consimțământul pacientului, aspectele lăsate la latitudinea Statelor Membre și transferul transfrontalier al datelor.

7. TERMINATION OF THE CONTRACT

Nicolae GRĂDINARU,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania

Abstract: Termination is ordered by the court, but it can also operate by law when the parties have stipulated in the lease contract through an express commissory pact, the termination of the contract by law in the event that the parties due to fault do not perform their obligations (art. 1553 of the Civil Code). Termination is the civil sanction that consists in the dissolution of a synallagmatic contract with successive execution, for the culpable non-execution of the contractual obligations by one of the parties. Termination is characterized by the following: - it applies only to synallagmatic contracts with successive execution; - it concerns a validly concluded contract; - the cause of termination consists in the non-execution of the contract due to fault by one of the parties; - the effects of termination occur only for the future (ex nunc).

Rezumat: Rezilierea se dispune de către instanța de judecată, dar aceasta poate opera și de drept atunci când părțile au stipulat în contractul de locațiune printr-un pact comisoriu expres, rezilierea de drept a contractului în cazul când părțile din culpă nu își execută obligațiile (art.1553 din Codul civil). Rezilierea este sancțiunea civilă care constă în desfacerea unui contract sinalagmatic cu executare succesivă, pentru neexecutarea culpabilă a obligațiilor contractuale de către una dintre părți. Rezilierea se caracterizează prin următoarele: - se aplică numai contractelor sinalagmatice cu executare succesivă; - privește un contract valabil încheiat; - cauza rezilierii constă în neexecutarea din culpă a contractului de către una dintre părți; - efectele rezilierii se produc numai pentru viitor (ex nunc).

8. CONTRACT RESOLUTION

Nicolae GRĂDINARU,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania

Abstract: Resolution is the civil sanction that consists in the retroactive termination of a synallagmatic contract (with immediate execution – “uno ictu”), on the grounds that one of the parties, through fault, has not performed the contractual obligations. Resolution is the second effect resulting from the culpable non-performance of the obligation of one of the parties of synallagmatic contracts with immediate execution “uno ictu”. If one of the contracting parties refuses to perform its obligation, the party that has fulfilled it or is ready to fulfill it has two possibilities: - to request the forced execution of the obligation or; - to request the termination of the contract and the payment of damages, that is, any compensation to cover the damage caused by the failure to perform the obligation.

Rezumat: Rezoluțiunea reprezintă acea sancțiune civilă care constă în desființarea retroactivă a unui contract sinalagmatic (cu executare dintr-o dată – „uno ictu”), pe motiv că una dintre părți, din culpă, nu și-a executat obligațiile contractuale. Rezoluțiunea reprezintă al doilea efect ce decurge din neexecutarea culpabilă a obligației uneia dintre părțile contractelor sinalagmatice cu executare dintr-o dată „uno ictu”.

În cazul în care una din părțile contractante refuză să-și execute obligația partea ce și-a îndeplinit-o sau e gata să o îndeplinească are două posibilități: - să ceară executarea silită a obligației sau; - să solicite rezoluțiunea contractului și plata de daune-interese adică, eventuale despăgubiri pentru acoperirea prejudiciul produs prin neexecutarea obligației.

9. LEGAL CONSIDERATIONS REGARDING THE WAYS TO ACHIEVE THE DONATION REPORT WITHIN THE INHERITANCE DIVISION

**Ana - Maria VASILE,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Sciences, Romania**

Abstract: According to the provisions of art. 1152 paragraph (1) of the Civil Code, the donation report operation is carried out within the inheritance division, either based on the agreement between the partners or through the court. The donation report is, therefore, an essential preliminary stage for the realization of the division, with the sole purpose of determining the composition of the divisible mass. This operation has no applicability or utility after the completion of the division. The identification of a donation subject to the report, discovered after the division, may lead to the realization of an additional division, without, however, giving the report an autonomous character outside the inheritance division. The existence of a reportable asset in kind, which has become indivisible by law at the time of opening the succession, may justify the realization of the division even before the report is established, since the donee's heirs may invoke their rights over the undivided asset.

Rezumat: Conform dispozițiilor art. 1152 alin. (1) din Codul civil, operațiunea de raport al donațiilor se efectuează în cadrul partajului succesoral, fie pe baza acordului între copărtași, fie prin intermediul instanței de judecată. Raportul donațiilor reprezintă, așadar, o etapă premergătoare esențială pentru realizarea partajului, având exclusiv scopul de a determina componența masei partajabile. Această operațiune nu are aplicabilitate sau utilitate după finalizarea partajului. Identificarea unei donații supuse raportului, descoperită ulterior partajului, poate conduce la efectuarea unui partaj suplimentar, fără a conferi, însă, raportului un caracter autonom în afara partajului succesoral. Existența unui bun raportabil în natură, devenit indiviz de drept la momentul deschiderii succesiunii, poate justifica efectuarea partajului chiar și anterior constatării raportului, întrucât moștenitorii donatarului pot invoca drepturile lor asupra bunului aflat în indiviziune.

SECȚIUNEA 3. ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ/ SECTION 3. PUBLIC ADMINISTRATION

1. THE CONSTITUTIONAL STATUS OF THE PRESIDENT OF ROMANIA

Iulian NEDELCU,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Economic and Legal Science, Romania

Abstract: The current Constitution of Romania enshrines a bicephalous or dualistic executive, in which one of the heads is the President, and the other the Government. The form of government in Romania, according to art. 1 paragraph (2) of the Constitution of Romania, is the republic, the constitutional provisions relating to the form of government being part of the category of those qualified by art. 152, as limits of revision. Art. 80, entitled, “The Role of the President”, establishes the following dimensions of the constitutional status of the head of state: a) he is one of the two heads of the executive, alongside the Government. Unlike the Government, however, the executive role of the President is more attenuated, receiving the other dimensions of his status. b) he is the representative of the Romanian state, both internally and externally. c) he is the guarantor of the national independence, unity and territorial integrity of the country. In carrying out this role, through which he guarantees fundamental values of the Romanian people, the head of state has a series of attributions through which he seeks to put this role into practice. We are considering, first of all, the duties in the field of defense, that of president of the Supreme Council for National Defense, duties in situations of state of siege, etc. d) the role of ensuring compliance with the Constitution. Art. 80 para. (2) enshrines this constitutional mission of the President, which must be understood in its active, not passive, dimension. e) the function of mediation between the powers of the state and between the state and society. Art. 80 paragraph (2) provides that “The President of Romania shall ensure compliance with the Constitution and the proper functioning of public authorities. To this end, the President shall exercise the function of mediation between the powers of the state, as well as between the state and society.”

Rezumat: Actuala Constituție a României consacră un executiv bicefal sau dualist, în care unul dintre șefi este Președintele, iar celălalt Guvernul. Forma de guvernământ în România, potrivit art. 1 alin. (2) din Constituția României, este republica, dispozițiile constituționale referitoare la forma de guvernământ făcând parte din categoria celor calificate prin art. 152, ca limite ale revizuirii. Art. 80, intitulat, „Rolul Președintelui”, stabilește următoarele dimensiuni ale statutului constituțional al șefului de stat: a) este unul dintre cei doi șefi ai executivului, alături de Guvern. Spre deosebire de Guvern, însă, rolul executiv al Președintelui este mai atenuat, primând celelalte dimensiuni ale statutului său. b) este reprezentantul statului român, pe plan intern și extern. c) este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării. În realizarea acestui rol, prin care garantează valori fundamentale ale poporului român, șeful statului are o serie de atribuții prin intermediul cărora urmărește să se transpună în practică acest rol. Avem în vedere, în primul rând, atribuțiile în domeniul apărării, cea de președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării, atribuțiile în situații de stare de asediu etc. d) rolul de a veghea la respectarea Constituției. Art. 80 alin. (2) consacră această misiune constituțională a Președintelui, care trebuie înțeleasă în dimensiunea ei activă, nu pasivă. e) funcția de mediere între puterile statului și între stat și societate. Art. 80 alin. (2) prevede că „Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate”.

2. PUBLIC ADMINISTRATION IN ROMANIAN AND COMPARATIVE LAW

Paul Iulian NEDELCU
„Spiru Haret” University, București, România

Abstract: The comparative approach to public administration necessarily implies the correct definition of the concepts with which our approach is to be undertaken. This conceptual approach is also imposed by the multitude of definitions formulated in the theory and specialized literature in Romanian and comparative law. Without entering into the etymological examination of the notion of administration, which no one has contested as representing the fulfillment of a commissioned action, the variety of the content of the notion of public administration has led to a diversity of definitions, depending on the historical evolution of the economic, social and political environment in which it developed. In summary, the approach to the notion of public administration has been made with a predilection in three major senses: from the perspective of its correlation with the executive activity - “administration is a component of the executive power, without being its only component”; - from a functional and organic point of view - it is a set of activities and means through which certain legal persons seek to satisfy a need of general interest; - from the perspective of its goals, means and specific

legal regime - which presupposes the achievement of the public interest through or with the support of public power. Most theories and definitions of public administration are found in French doctrine, the evolution of which largely influences the Romanian conception in this matter.

Rezumat: Abordarea din perspectivă comparată a administrației publice presupune cu necesitate definirea corectă a conceptelor cu care urmează a întreprinde demersul nostru. Această abordare conceptuală este impusă și de multitudinea definițiilor formulate în teoria și literatura de specialitate din dreptul românesc și comparat. Fără a intra în examinarea etimologică a noțiunii de administrație, pe care nimeni nu a contestat-o ca reprezentând îndeplinirea unei acțiuni comandate, varietatea conținutului noțiunii de administrație publică a condus la o diversitate de definiții, în funcție de evoluția istorică a mediului economic, social și politic în care aceasta s-a dezvoltat.

În mod sintetic abordarea noțiunii de administrație publică s-a făcut cu predilecție în trei mari sensuri: - din perspectiva corelației ei cu activitatea executivă - „administrația este o componentă a puterii executive, fără a fi singura componentă a acesteia”; - din punct de vedere funcțional și organic - este un ansamblu de activități și mijloace prin care anumite persoane morale urmăresc satisfacerea unei nevoi de interes general; - prin prisma scopurilor, mijloacelor sale și regimului juridic specific - care presupune realizarea interesului public prin intermediul sau cu sprijinul puterii publice. Cele mai multe teorii și definiții ale administrației publice le întâlnim în doctrina franceză, a cărei evoluție influențează în mare parte și concepția românească în această materie.

3. OPTIMISING STATE AID MANAGEMENT IN ROMANIA AND THE POTENTIAL OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI)

Alina Ioana NICOLAESCU (ALEXANDRU),
Constanța POPESCU,
„Valahia” University of Târgoviște, România

Abstract: State aid is an essential instrument for supporting the economy and promoting competitiveness within the European Union. It plays a crucial role in correcting market failures, stimulating innovation, and supporting economic development in less developed regions. At the same time, state aid is strictly regulated by European legislation to prevent undue market distortions and ensure fair competition among member states. The European Commission monitors national state aid expenditures annually through the State Aid Scoreboard. The article analyzes the state aid system in the EU and Romania, highlighting recent trends, administrative challenges, and reform opportunities. It identifies administrative and compliance challenges in Romania (fragmented policies, limited institutional capacity, reduced transparency) and provides examples of best practices – block exemptions, green schemes, digitalization, and EU co-financing.

Finally, it discusses the potential of artificial intelligence in state aid management (automated decision-making, predictive analysis for detecting market imbalances), based on the EU White Paper on AI (2020), which promotes the use of AI in public administration, allowing for automated procedures and predictive data analysis to improve state aid management.

Rezumat: Ajutorul de stat reprezintă un instrument esențial pentru sprijinirea economiei și promovarea competitivității în Uniunea Europeană. Acesta joacă un rol crucial în corectarea disfuncționalităților pieței, stimularea inovării și susținerea dezvoltării economice în regiunile mai puțin dezvoltate. Totodată, ajutorul de stat este reglementat strict de legislația europeană pentru a preveni distorsiunile nejustificate ale pieței și pentru a asigura concurența loială între statele membre. Comisia Europeană monitorizează anual cheltuielile naționale cu ajutoare de stat prin intermediul State Aid Scoreboard. Articolul analizează sistemul ajutorului de stat în UE și România, evidențiind tendințe recente, provocări administrative și oportunități de reformă. Sunt identificate provocările administrative și de conformitate din România (politici fragmentate, capacitate instituțională limitată, transparență redusă) și sunt prezentate exemple de bune practici – excepțiile de bloc, schemele verzi, digitalizarea și cofinanțarea din fonduri UE.

În final, se discută potențialul inteligenței artificiale în managementul ajutorului de stat (automatizarea deciziilor, analiza predictivă pentru detectarea dezechilibrelor de piață), conform prevederilor din Carta Albă AI (2020), care promovează utilizarea inteligenței artificiale în administrația publică, permițând automatizarea procedurilor și analiza predictivă a datelor pentru îmbunătățirea managementului ajutoarelor de stat.

4. NOTICE OF TERMINATION OF THE WASTE MANAGEMENT DELEGATION CONTRACT

Angelica BRATU,
„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești
Faculty of Management – Marketing in Economic Affairs, Brăila, România

Abstract: *In this article I wanted to capture the procedure carried out in Braila County, through the courts, with SC RER, the winning company of the waste management delegation contract. As follows from the principles of law, any contract represents the law of the parties, which they established from the moment of organizing the award auction under Law no. 98/2016 all the conditions for the performance of a contract, including one for the delegation of the public sanitation service, treated in the presented article. Contract 360/2022 is a contract with specific legislation and procedure, to which an impressive number of legal provisions are applicable, some corroborated, others in continuous modification and adaptation to European legislation. In these conditions, the abuses and attempts to mislead the service providers in the market who are aware of all these inadvertencies and modifications, before the public authorities, who take advantage of the continuous assistance of large law firms, are increasingly frequent, prejudicing local budgets with substantial amounts of public funds and providing execrable services. 2 companies participated in the auction organized in Braila County, one of which was in the situation presented in the previous paragraph - respectively, it carries out the specific activities in other administrative units, knowing all the legal subterfuges to win the market, with low prices, intentionally calculated differently from what they want to impose after signing the contract.*

Thus, although the tender was won by a company that offered a correct price, RER, through its lawyers, managed to challenge the award at the CNSC and subsequently at the Galati Administrative Court and to award the contract for the delegation of the management of the sanitation service in Braila County by a final and irrevocable court decision.

It later agreed to request an increase in the initial tariff, calculating it for special vehicles with a depreciation value of \$47,000 each. In 2024, the request for an increase in the tariff included a price per special vehicle increased to \$75,000, motivated by the leasing purchase of a different brand of special vehicles than those initially tendered, abusively requesting the public institutions involved in the contract to financially support these amounts.

Rezumat: *În prezentul articol am dorit să surprind procedura derulată în Județul Brăila, pe cale judecătorească, cu S.C. RER firma câștigătoare a contractului de delegare a gestionarii deșeurilor. Așa cum rezultă din principiile de drept orice contract reprezintă legea părților, acestea stabilind încă de la momentul organizării licitației de atribuire în temeiul Legii nr. 98/2016 toate condițiile de derulare a unui contract, inclusiv a unui de delegare a serviciului public de salubritate, tratat în articolul prezentat. Contractul nr.360/2022 este un contract cu legislație și procedura de derulare specifică, căruia îi sunt aplicabile un număr impresionant de prevederi legale, unele coroborate, altele într-o continuă modificare și adaptarea la legislația europeană. În aceste condiții abuzurile și încercările de inducere în eroare a firmelor prestatoare din piața care sunt la curent cu toate aceste inadvertențe și modificări, înaintea autorităților publice, care profită de asistență continuă a unor mari firme de avocatură, sunt din ce în ce mai dese, prejudiciind bugetele locale de sume consistente de fonduri publice și prestând servicii execrabile. La licitația organizată în Județul Brăila au participat 2 firme, una dintre acestea fiind în situația prezentată la paragraful anterior, respectiv, desfășoară activitățile specifice și în alte Unități administrative, cunoscând toate subterfugurile legale pentru a câștiga piața, cu prețuri reduse, calculate intenționat diferit de ceea ce vor să impună după semnarea contractului.*

Astfel, deși licitația a fost câștigată de o firmă care a oferit un preț corect, RER, prin avocații săi a reușit să conteste la CNSC și ulterior la Curtea de Apel Galați atribuirea și să-și adjudece prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă contractul de delegare a gestiunii serviciului de salubritate în Județul Brăila. Ulterior, a înțeles să solicite majorarea tarifului inițial calculându-l la autospeciale ca valoarea de amortizare de 47000 \$ bucată.

În anul 2024 solicitarea de majorarea a tarifului a cuprins un preț per autospecială majorat la 75000\$, motivat de achiziționarea în leasing a altei mărci de autospeciale decât cele licitate inițial, solicitând în mod abuziv instituțiilor publice implicate în contract susținerea financiară a acestor sume.